

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TASVIRIY FAOLIYAT TO'GARAKLARI VA ULARNI TASHKIL ETISH

Rizayeva Munisxon Maxkamovna

p.f.f.d. (PhD), Maktabgacha ta'lim tashkilotlari
direktor va mutaxassislarini qayta tayyorlash
va ularning malakasini oshirish instituti,

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha “Tasviriy faoliyat to‘garaklari va ularni tashkil etish metodikasi” maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy san‘at turi-rasm bilan tanishtirish, noan‘anaviy rasm chizishga o‘rgatish muammosi dolzarb va zamonaviy bo‘lib, uning yechimi bolalarda badiiy ijodiy tasavvurni bilim, ongli ko‘nikmalar tizimini shakllantirishga yordam berish va ish mazmuni bo‘yicha uslubiy ko‘rsatma ko‘rinishida yoritilgan bo‘lib, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat yurituvchi pedagoglar va tarbiyachilar uchun ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: To‘garak, kognitiv faoliyat, maktabgacha ta'lim, ijodkorlik, tajriba, ijodkorlik, badiiy faoliyat, o‘yin orqali ta'lim, predmetli, syujetli va dekorativ rasm, plener amaliyoti, pedagogik texnologiyalar.

Аннотация: В данной статье “Кружки изобразительной деятельности и методика их организационной” актуальна и актуальна проблема приобщения дошкольников к виду изобразительного искусства-живописи, обучения нетрадиционному рисованию, решение которой освещено в виде методических указаний по формированию у детей системы знаний, осознанных умений и навыков художественного творческого воображения и содержания работы разработано для педагогов и воспитателей, работающих в ДОО.

Ключевые слова: Кружковая, познавательная деятельность, дошкольное воспитание, творчество, опыт, творчество, художественная деятельность, воспитание через игру, предметную, сюжетно-декоративную живопись, пленерную практику, педагогические технологии.

Hayotining 4-6 yillariga kelib, bola allaqachon oilaviy sotsializatsiya jarayonida unga berilgan keng madaniy tajribaga ega, yetarlicha, ahamiyatsiz bo'lsa ham, tasvirlar yukiga (rang, shakl, geometrik shakllar g'oyasi), mifologemalarga (ertaklar, o'yinlar, topishmoqlar, maqollar) ega, shuning uchun to‘garak ish rejasi bolalarning hayotiy tajribalarini keng jalb qilishni ta'minlaydi. To‘garakning eng muhim vazifalaridan biri bu badiiy tarbiya bo‘lib, uning maqsadi bolani o‘z his-tuyg‘ularini, dunyoga bo‘lgan qarashlarini, kayfiyatini mavjud vositalar bilan ifoda etishga, san‘at orqali dunyoni estetik rivojlantirishga o‘rgatishdir. Ushbu to‘garak dasturi badiiy yo‘nalishga ega va 9 oy ichida amalga oshirish uchun mo‘ljallangan: sentyabrdan maygacha. To‘garakning faoliyati haftasiga ikki marta 1 o‘quv soati (72 soat) bo‘yicha o‘tkaziladi. To‘garak 12-14 kishidan iborat kichik guruh shaklida shakllanadi. Ushbu yosh uchun SanQiN talablariga muvofiq to‘garak faoliyati davomiyligi 20-30 minut.

“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat to‘garaklari va ularni tashkil etishdagi omillar asos bo‘ldi:

- O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 30 sentyabrdagi PF-152-son Farmoni;
- “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturining 3-nashri;
- Maktabgacha ta'lim dasturlarini yaratish bo‘yicha o‘tgan yillar davomida to‘plangan xalqaro tajriba;

To'garakda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish dasturning shaxsga yo'naltirilganligi, bola shaxsini hurmat qilish va har bir bolaning farovonligini ta'minlash hamda oilalarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash zarurati inobatga olingan. Bolalarga ko'nikmalar hamda tushunchalarni o'zlashtirishga yordam berish uchun ota-onalar va bolalar o'rtasida o'yinga asoslangan munosabatlardan foydalaniladi. Bolaning o'qishga va o'z rivojlanishini mukammallashtirishga yordam berish uchun oila a'zolariga mashg'ulotlarini qanday o'tkazish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat to'garaklari va ularni tashkil etishda aynan “Ilk qadam” o'quv dasturida ta'kidlanganidek “O'yin orqali ta'lim olish va rivojlantirish. O'yin maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berishda muhim yondashuvdir. O'yin quvonch keltiradi va bolalarni rag'batlantiradi, ularga yangi ko'nikma va bilimlarni o'rganishga, o'zini va atrofidagi dunyoni bilishga imkon beradi. MTT bolaning o'yin huquqini tan oladi, o'yinning bola uchun muhimligini va uning individual rivojlanishi, ta'lim olishi va farovonligiga ko'maklashishdagi pedagogik imkoniyatlari tan oladi” degan fikrlarga tayangan holda va 5 –6–7 yoshli bolalarning yosh xususiyatlari va ehtiyojlarini inobatga olgan holda ishlab chiqildi.

“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat to'garaklari va ularni tashkil etishda mashg'ulotlar oddiy, qiziqarli va samarali usullar asosida tuzilgan bo'lib, ularning har biri 25-30 daqiqa davom etadi. Har bir dars o'yinlar, qo'shiqlar, she'rlar, rasmlar, topishmoqlar, qisqa suhbatlar va harakatli mashqlar orqali tashkil etilgan. Bu usullar bolalarda nafaqat badiiy tilni, balki muloqot qilish, tinglash, ijodiy fikrlash va ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

“Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat to'garaklari va ularni tashkil etish ota-onalar va pedagoglar uchun ham qulay bo'lib, undagi topshiriqlarni uy sharoitida ham davom ettirish mumkin. Shunday qilib, tavsiyanoma bolalarda estetik did tiliga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirish va ularni keyingi bosqichlarga tayyorlashda muhim manba vazifasini bajaradi

Badiiy faoliyat maktabgacha yoshdagi bolalarni estetik tarbiyalashning yetakchi usuli, juda yoshligidan badiiy rivojlanishning asosiy vositasidir. Rasm to'garagi rahbari o'zining estetik rivojlanishida badiiy ijodiy tasavvurdan badiiy ijodiy qobiliyatni shakllantirishgacha bo'lgan davrda turli xil ifodali vositalar yordamida qobiliyatni faollashtiradi.

To'garakning maqsadi:

Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy san'at turi-rasm bilan tanishtirish, noan'anaviy rasm chizishga o'rgatish muammosi dolzarb va zamonaviy bo'lib, uning yechimi bolalarda badiiy ijodiy tasavvurni bilim, ongli ko'nikmalar tizimini shakllantirishga yordam berish va natijada badiiy ijodiy qobiliyatni shakllantirishga erishish. To'garak qatnashchilarida tasviriy san'at turi-rasm chizishni faollashtirish, ijodiy jarayonlarni shakllantirish, predmetli, syujetli va dekorativ rasm to'g'risidagi ko'nikmalarni aniqlashtirish va tizimlashtirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy qobiliyatlari va ijodiy faoliyatini rivojlantirish, uni uyg'otish va amalga oshirish uchun sharoit yaratish, uni ehtiyojga aylantirish. Bolalarning xalq va dekorativ san'atga bo'lgan qiziqishini qo'llab-quvvatlash.

To'garakning vazifalari:

- rasmlardagi shakl, nisbatlar, hajm, istiqbol, kompozitsiyani uzatish orqali tabiatdan, xotiradan va tasavvurdan rasm chizishning asoslarini o'rgatish;
- bolalarni turli xil texnikalarda bir xil shakl yoki tasvirni etkazish usullari bilan tanishtirish;
- vizual xotirani, fazoviy tasavvurlarni, ijodiy tasavvurni, estetik idrokni, estetik didni rivojlantirish;

-atrofdagi voqelikka va tasviriy san'at asarlariga axloqiy va hissiy munosabatni, tasviriy san'atga qiziqish va muhabbatni shakllantirish;

- badiiy materiallar va asboblardan erkin tajriba o'tkazish uchun sharoit yaratish.

“KAMALAK” tasviriy faoliyat to‘garagi rahbari bolalarda quyidagi malakalarni shakllantirishi kerak:

- bolalar tasviriy materiallar nomini bilishi va to‘g‘ri qo‘llay olishi;

-sodda kompozitsiyalar, alohida buyumlarni chizish;

-tasvirlanayotgan predmetlarga mos ranglarni tanlash va bo‘yash;

- syujetli rasm, predmet va personajlar chizishi;

-shakllarni turli texnika asosida bo‘yash;

-murakkab predmetlar chizadi va ularni dekorativ naqshlar bilan yasatishi (choynak, gilam, ro‘mol, lagan);

-xotira yoki tasavvuriga ko‘ra syujet yaratish;

-qog‘oz va tabiat materiallarini bezash-hajmli oranjirovkalar yaratadi (siluetlar, otkritkalar, kitob yorliqlari);

-buyumlarni ikkilamchi qo‘llashda g‘oyalar taklif etishi mumkin.

To‘garakning davomiyligi: 2024-2025 12-sentyabrdan 30 maygacha

To‘garakning qatnashchilari: ro‘yhat bo‘yicha 14 nafar(ro‘yhat ilova qilinadi)

Resurs ta‘minoti: Turli xil oq, rangli, naqshli qog‘ozlar (A3, A4, A5 formatda), stikerlar, ko‘p rangli folga, mato, iplar, ingichka lentalar, rangli qalam, mumli qalam, flomaster, marker, akvarel bo‘yoqlari, har xil qalinlikdagi mo‘yqalamlar, palitralar, suv uchun stakan. Shuningdek, noan‘anaviy ravishda chizish uchun (ko‘pikli kauchuk, paxta tayoqchalari, tish cho‘tkalari, shtamplar, naychalar va boshqalar) asboblardan jamlanmasi.

To‘garakda qo‘llaniladigan pedagogik metodlar:

Ko‘rgazmali:

-ko‘rib chiqish;

-kuzatish;

-namuna asosida ish;

-rahbar ko‘rsatmasi.

Og‘zaki:

-suhbat;

-hikoya;

-rahbarning og‘zaki tushuntirishi;

-badiiy so‘z.

Amaliy:

-qoralamalarda ishlash;

- qo‘l bilan mo‘yqalam yoki qalam yordamida chizish harakatlarni bajarish.

To‘garakda qo‘llaniladigan pedagogik texnologiyalar:

1) Muammoli o‘yin:

2) Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari:

3) O‘yin texnologiyasi:

4) Kognitiv tadqiqot texnologiyalari:

To‘garak faoliyati mahsuloti:

o "Kamalak " tasviriy faoliyat to‘garagi bolalar ijodlari namunalari.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida “KAMALAK” tasviriy faoliyat to'garagi amalga oshirish shakllari

- 1.To'garak ishi faoliyati
- 2.Ko'rgazmalar
- 3.Bolalar bilan plener rasm amaliyotlari

XULOSA VA TAKLIFLAR:

Hozirgi shiddat bilan rivojlanayotgan davlatimizda siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va ayniqsa ta'limni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Shunday ekan, har tomonlama rivojlangan, mustaqil fikrlay oladigan va muammoli vaziyatlardan mohirona kreativ fikrlash orqali yechim topadigan shaxslarni shakllantirish zarur. Buning uchun bolalarni o'qish va mehnat qilish qobiliyatiga ega bo'lishini kutmasdan, bolaning dastlabki davrlaridan, ya'ni maktabgacha yosh davridan boshlab zarur ta'lim va tarbiya usullarini qo'llash maqsadga muvofiq. Maktabgacha yosh davri 3-7 yoshgacha bo'lgan davr oralig'i bo'lib, bu davrda bolalar o'z-o'zini anglashi, hayotiy sharoitlarga ijtimoiylashuvi, shaxsining shakllanish davr hisoblanadi. Bu davrda bola nutqining rivojlanishi, irodaviy sifatleri va ijodkorligini rivojlantirish uchun sezitiv davr hisoblanadi. Mustaqil ijod qilishga intilish bolaning 5-6 yosh davrida rivojlanib, bu davrgacha bola xulq-atvor va faoliyatning asosiy namunalarini, shakllarini egallagan bo'ladi va ma'lum darajada oson moslashib, xayol yordamida chegaralangan standartlardan uzoqlashgan holda ijodiy mahsulotlarni yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22- dekabdagi “Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning Davlat standartini tasdiqlash to'g'risida”gi 802-sonli Qarori
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2024-yil 1-avgustdagi “Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimi xodimlari asosiy lavozimlarining malaka tavsiflarini tasdiqlash to'g'risida”gi 238-sonli buyrug'i
- 3.Grosheva I.V., Mirziyoyeva Sh.Sh., Yevstafyeva L.G., Maxmudova D.T., Nabixanova Sh.B., Pak S.V., Nazarova V.A., Isxakova M.R., Abdunazarova N.F. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun “Ilk qadam” davlat o'quv dasturi (takomillashtirilgan ikkinchi nashr). Toshkent 2022-yil (o'zbek va rus tillarida)
4. Valiyeva Feruza Rashidovna, Abdunazarova Nargiza Fatxullayevna, Zakirov Alisher Akbarovich. The importance of ensuring the mental, physical, spiritual, spiritual development of educators of pre-school educational organizations. PhD. Valieva Feruza Rashidovna //Bosma //Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI) Volume 12, Issue 8. July. 2021:6919.
- 5.Valiyeva F.R. Ensuring continuity in the traning of future professionals in the education system.// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences/ Volume 7 Number 6, 2019. ISSN 2056-5852
6. Abdullayeva N.Sh. Leader competency and its specific characteristics in managing the school education system// American Journal Of Social Sciences And Humanity ResearcheISSN:2771-2141Pages:152-158|Crossref DOI:https://doi.org/10.37547/ajsshr/Volume04Issue02-23 Published Date: 2024-02-29http://theusajournals.com/index.php/ajsshr/article/view/2548
7. Абдуллаева Н.Ш. Мактабгача таълим ташкилоти раҳбарининг менежерлик кўникмасини шакллантиришга замонавий ёндашувлар// Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендириш» № 1/1 Нөкис — 2025 Б 360-368